

Cauza C-121/07

Comisia Comunităților Europene împotriva Republicii Franceze

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 2001/18/CE — Diseminarea deliberată în mediu și introducerea pe piață a OMG-urilor — Hotărâre a Curții prin care se constată neîndeplinirea obligațiilor — Neexecutare — Articolul 228 CE — Executare pe parcursul procesului — Sancțiuni pecuniare”

Concluziile avocatului general J. Mazák prezentate la 5 iunie 2008 I - 9163
Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 9 decembrie 2008 I - 9192

Sumarul hotărârii

1. *Acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor — Hotărâre a Curții care constată neîndeplinirea obligațiilor — Termen de executare (art. 228 CE)*
2. *Acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor — Hotărâre a Curții care constată neîndeplinirea obligațiilor — Nerespectarea obligației de a executa hotărârea — Sancțiuni pecuniare — Finalitate [art. 228 alin. (2) CE]*

3. *Acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor — Hotărâre a Curții care constată neîndeplinirea obligațiilor — Nerespectarea obligației de a executa hotărârea — Sancțiuni pecuniare — Impunerea unei sume forfetare*
 [art. 228 alin. (2) CE]

1. Chiar dacă articolul 228 CE nu precizează care este termenul în care trebuie executată o hotărâre prin care se constată neîndeplinirea obligațiilor, interesul legat de o aplicare imediată și uniformă a dreptului comunitar impune ca această executare să fie începută imediat și să se realizeze în cel mai scurt termen posibil.

(a se vedea punctul 21)

2. Procedura prevăzută la articolul 228 alineatul (2) CE are ca obiectiv stimularea unui stat membru aflat în culpă să execute o hotărâre prin care se constată neîndeplinirea obligațiilor și, prin aceasta, să asigure aplicarea efectivă a dreptului comunitar. Măsurile prevăzute de această dispoziție, și anume suma forfetară și penalitatea cu titlu cominatoriu, vizează ambele același obiectiv.

În această privință, revine Curții competența ca, în fiecare cauză și în funcție de împrejurările speței cu care este sesizată, precum și de nivelul de persuasiune și de disuasiune care apare necesar, să adopte sancțiunile pecuniare corespunzătoare pentru a asigura executarea cât mai rapid cu putință a hotărârii care a constatat

anterior o neîndeplinire a obligațiilor și pentru a preveni repetarea unor încălcări analoage ale dreptului comunitar.

Deși impunerea unei penalități cu titlu cominatoriu pare a fi foarte indicată pentru a stimula un stat membru să pună capăt, cât mai repede posibil, unei încălcări care, în lipsa unei astfel de măsuri, ar avea tendința de a persista, impunerea unei sume forfetare se întemeiază mai mult pe aprecierea consecințelor unei neexecutări a obligațiilor de către statul membru respectiv asupra intereselor private și publice, în special atunci când încălcarea a persistat o lungă perioadă de la pronunțarea hotărârii care a constatat-o inițial.

Dacă obligarea la plata unei penalități cu titlu cominatoriu, care îmbracă o natură esențial coercitivă în privința unei neîndepliniri a obligațiilor în curs, nu se impune, astfel, în principiu, decât în măsura în care persistă neexecutarea hotărârii prin care a fost constatată inițial neîndeplinirea, nu aceeași este soluția în ceea ce privește impunerea unei sume forfetare.

(a se vedea punctele 27 și 56-59)

3. Eventuala impunere a unei sume forfetare nu îmbracă un caracter automat, ci trebuie, în fiecare speță, să depindă de ansamblul elementelor pertinente care se raportează atât la caracteristicile neîndeplinirii constatate, cât și la atitudinea proprie a statului membru vizat de procedura inițiată în temeiul articolului 228 CE.

În această privință, deși orientările, precum cele conținute în comunicarea Comisiei în materia impunerii de sume forfetare, pot contribui în mod efectiv la garantarea transparenței, a previzibilității și a securității juridice ale acțiunii desfășurate de Comisie, totuși asemenea norme nu pot obliga Curtea în exercitarea competenței care îi este conferită prin articolul 228 alineatul (2) CE.

Pe de altă parte, împrejurarea că plata unei sume forfetare nu a fost impusă până în prezent de Curte în situații în care o executare completă a hotărârii inițiale fusese asigurată înainte de finalizarea procedurii inițiate în temeiul articolului 228 CE nu poate constitui un obstacol în calea unei decizii de a impune o asemenea sumă forfetară, într-o altă cauză, dacă aceasta se dovedește necesară în considerarea caracteristicilor speței și a

gradului de persuasiune și de disuasiune necesar.

În cazul în care decide să impună o sumă forfetară, Curtea trebuie, în exercitarea puterii sale de apreciere, să o stabilească astfel încât să fie, pe de o parte, adaptată împrejurărilor și, pe de altă parte, proporțională cu neîndeplinirea obligațiilor constatată, precum și cu capacitatea de plată a statului membru în cauză.

Printre factorii relevanți pentru adoptarea unei asemenea decizii se numără elemente precum durata în care persistă neîndeplinirea obligațiilor după pronunțarea hotărârii de constatare, precum și interesele publice și private în cauză.

Atunci când neexecutarea unei hotărâri a Curții este de natură să prejudicieze mediul și să pună în pericol sănătatea omului, a cărei protecție face parte dintre obiectivele înseși ale politicii comunitare în domeniul mediului, astfel cum reiese din articolul 174 CE, o asemenea neîndeplinire a obligațiilor prezintă un grad deosebit de gravitate. În principiu, aceeași este situația în cazul în care libera circulație a mărfurilor este în

continuare împiedicată, cu încălcarea dreptului comunitar, în pofida unei hotărâri a Curții care a constatat o neîndeplinire a obligațiilor pentru acest motiv.

Repetarea conduitelor ilicite de către un stat membru, într-un sector specific al acțiunii comunitare, poate constitui un

indiciu în sensul că prevenirea efectivă a repetării în viitor a unor încălcări similare ale dreptului comunitar este de natură să necesite adoptarea unei măsuri disuasive precum impunerea unei sume forfetare.

(a se vedea punctele 60-64, 69, 77-78 și 80)